

Nakladatel nenakládá datle ani datly

V minulém čísle našeho magazínu jsme se v rozhovoru s Jolanou Zemanovou, bývalou dlouholetou ředitelkou EMI Music Publishing ČR, dnes působící jako regional managing director RCoM Publishing CZ (zastoupení Universal Music Publishing), zabývali otázkami kolem nakladatelské profese, jejími proměnami v průběhu času a také vztahem nakladatelů a OSA. V aktuálním čísle se k tématu ještě jednou vracíme, abychom doplnili postřehy a názory dalších zástupců nakladatelské branže.

K TOMU, JAK SE ROLE NAKLADATELŮ HISTORICKY VYVÍJELA, SE FUNDOVANĚ VYJÁDRIL JIŘÍ PAULŮ (PROVOX MUSIC PUBLISHING):

V příštím roce si připomeneme 145. výročí pořízení prvního zvukového záznamu. Od středověku přes období baroka až do 19. století usilovali předchůdci prvních nakladatelů o zaznamenávání a rozmnožování hudebních děl. Před převratným vynálezem fonografu byla pořizována rozsáhlá řada „hudebních“ záznamů, ale pouze grafickou cestou. Období vzniku skutečných nakladatelských domů spadá do 18. a 19. století. Roku 1719 došlo k založení nakladatelství Breitkopf a Härtel v Lipsku, v roce 1770 vzniká společnost Schott u. Söhne v Mohuči, v Bonnu vznikla v roce 1793 společnost Simrock (jako první vydala tiskem Dvořákovy Slovanské tance). Začátkem 19. století se zrodil věhlasný nakladatelský dům Ricordi v Miláně. V Hamburku zakládá své nakladatelství Anton J. Benjamin (propagátor Vánoční mše Jakuba Jana Ryby). V Londýně vzniká společnost Boosey & Hawkes (později po dlouhá léta distribuovala i notová vydání Editia Supraphon) a koncem 19. století byla založena legendární společnost Universal Edition ve Vídni. Nová doba přinesla nové možnosti záznamů a šíření hudby,

ProVox Music Publishing – Jiří Paulů, Michael Kunze a Karel Svoboda v Jevanech, foto: Martin J. Polák

avšak prapůvodní poslání nakladatelů, spočívající ve vydávání grafických záznamů hudebních děl, přetrvává dodnes. Ve společnosti ProVox si to uvědomujeme a jsme rádi, že v této oblasti dlouhodobě spolupracujeme se zahraničními velikány, jako je nakladatelství Schott a řada dalších vydavatelů notových záznamů v Německu, Norsku a dalších zemích. Těšíme se z každé notové edice (nelze nezmínit klavírní výtahy písní z muzikálů

Dracula či Monte Cristo) a ceníme si také spolupráce s nakladatelstvím Českého rozhlasu, s nímž jsme vydali už řadu hudebních titulů. Připomenu zpěvník s písněmi tandemu Karel Svoboda a Jiří Štaidl, zpěvník se slavnými filmovými písněmi Karla Svobody s texty předních českých autorů Zdeňka Borovce, Zdeňka Rytíře, Karla Šípa a Jiřího Štaidla, suity z muzikálů Noc na Karlštejně a Dracula nebo suity z filmové hudby Tři oříšky

→

pro Popelku. Na základě původní filmové nahrávky jsme provedli rekonstrukci původní, bohužel ztracené partitury filmové hudby Karla Svobody. Díky tomu bylo možné zařadit film režiséra Václava Vorlíčka mezi světové filmové hity uváděné doma, ale zejména v zahraničí, pravidelně s doprovodem živého symfonického orchestru.

Co považujete ve vztahu nakladatele a autora za to nejdůležitější?

Úspěšně prosazovat dílo předpokládá úzký kontakt a součinnost s jeho autory (případně s jejich dědici) a interprety. V mezinárodním měřítku je navíc předpokladem úspěchu nejen kvalita hudebního díla, ale také schopnost českého nakladatele nalézat, udržovat a prohlubovat kontakty se zahraničními textaři a nakladateli. Velmi vřelý vztah k českým písním chová například renomovaný scenárista a textař Michael Kunze (autor německé textové verze muzikálu Dracula, stejně jako písní Zvonky štěstí či C'est la vie). Český nakladatel musí kromě kvality cizojazyčné textové verze samozřejmě dbát i na ekonomický efekt plynoucí z takové spolupráce pro původního českého textaře. V této souvislosti zmíním cizojazyčné verze (německou, anglickou, francouzskou, italskou, španělskou, portugalskou a japonskou) českého textu Vladimíra Kočandrleho Tři oříšky. Dobře sjednané podmínky umožnily, aby se český textař stal v určitém období nejúspěšnějším českým autorem v zahraničí. Píseň totiž převzala do svého repertoáru celá řada zahraničních interpretů – Ella Endlich, Carinha, Shaun Baker, skupina Faun nebo operní zpěvačka Maria Siegel.

Jaká jsou nejčastější úskalí, na něž nakladatel naráží?

Stává se, že nakladatel objeví nejen v zahraničním, ale i v domácím televizním vysílání nebo na internetu, že dílo jím zastupovaného autora bylo užito v reklamě, aniž by k tomu byla poskytnuta licence. Umělci skutečně většinou nebyvají „úřednické typy“, takže až překvapivě často zjišťujeme, že ani u skutečných autorských „matadorů“ nejsou některá díla správně registrována v evidenci

OSA, týká se to zejména filmových hudebních titulů uváděných v televizním vysílání. Nakladatelsky zajímavou oblastí je také zajišťování tzv. autorizací, tedy získávání souhlasů s užitím české textové verze ke skladbám zahraničních autorů. Kromě detektivních schopností opět hrají velmi důležitou roli kontakty nakladatele se zahraničními nakladatelskými subjekty. Rád říkám historiku, jak dramaticky probíhala autorizace nové textové verze písně Být stále mlád pro duet Karla Gotta s Leošem Marešem. Vše klaplo doslova minutu před zamýšleným TV zveřejněním.

Jste mimo jiné specialista na prosazování českých muzikálů v zahraničí. Nakolik je to obtížné?

Znova musím zdůraznit, jak důležité jsou dlouhodobě budované vztahy s tuzemskými i zahraničními partnery. U muzikálů navíc nejde jen o čistě hudební oblast, ale také o divadelní a reklamní agentury a producenty. Samozřejmým předpokladem je vysoká kvalita, a tedy konkurenceschopnost hudebního díla. To rozhodně splňuje muzikál Dracula autorů Karla Svobody, Zdeňka Borovce a Richarda Hese, který od premiéry v roce 1995 viděly v České republice téměř dva miliony diváků. Do zahraničí se Dracula vypravil v roce 1998, kdy byl jako první český muzikál uveden v jihokorejském Soulu, tedy na jednom z největších muzikálových trhů. V rozmezí let 1998–2019 se zde Dracula představil celkem v osmi etapách a zavítal i do japonského Tokia. Naše kontakty s korejskými producenty otevřely dveře i řadě dalších původních českých muzikálů (Hamlet, Kleopatra, Jack Rozparovač, Tři mušketyři, Muž s železnou maskou). Draculu mohli diváci vidět prozatím v pěti jazykových verzích – kromě korejštiny také v němčině na řadě scén po celé zemi, dále ve švýcarské Basileji a v lichtenštejnském Balzers, v polštině v Gdyni, v ruské verzi v Moskvě a ve vlámštině v Antverpách. V Německu jsme významně přispěli k uzavření licenčních smluv na české muzikálové tituly skladatele Ondřeje Soukupa a spolupracovali jsme také při jeho autorském angažování do zahraniční

muzikálové produkce. V oblasti hudebně-dramatické se česká nakladatelství ocitají, jak už jsem zmínil, často v roli žadatelů o licence nejen k zahraničním muzikálovým titulům (v našem případě Pomáda a Horečka sobotní noci v Divadle Kalich), ale i k řadě jednotlivých písní zahraničních autorů zařazovaných do českých produkcí. Potěšení pro nás představuje třeba smlouva podepsaná na jedné straně českým muzikálovým producentem JUDr. Oldřichem Lichtenbergem a na straně druhé světovou hvězdou Bryanem Adamsem.

Z vašich předchozích odpovědí víceméně vyplývá, kteří z vámi zastupovaných autorů jsou nejúspěšnější v zahraničí.

Jednoznačně jsou to skladatelé Karel Svoboda, Ladislav Štáidl, Jiří Škorpík a Ondřej Soukup, a to jak v oblasti písňové tvorby (spolu s původními textaři Jiřím Štáidlem, Zdeňkem Borovcem, Ivo Fischerem, Zdeňkem Rytířem a Vladimírem Kočandrem), tak v oblasti filmové a televizní hudby či muzikálové tvorby.

SPECIFIKA SVÉHO NAKLADATELSKÉHO PODNIKÁNÍ VYSVĚTLIL TAKÉ ZDENĚK NEDVĚD (FONTANA MUSIC PUBLISHING):

Naše nakladatelství se specializuje především na vydávání hudby pro audiovizuální užití, tedy tzv. produkční hudby. Díky tomu jsme v úzkém vztahu s autory hudby i s výkonnými umělci. Primárně jsme to my, kdo s jejich díly obchoduje. Naše autory se snažíme propagovat tak, aby byla jejich práce co nejvíce užívána. Pečlivě sledujeme a monitorujeme trendy v našem odvětví, a to nejen na domácím trhu, ale zejména v zahraničí. Své partnery máme ve většině zemí světa. Pro autory realizujeme kompletní servis, tzn. finální mastering projektu, přípravu metadat a klíčových slov pro vyhledávače hudby (tzv. tagging), kontrolu vyúčtování kolektivních správců prostřednictvím monitoringových služeb, grafickou přípravu apod. A samozřejmě to nejzásadnější, tj. celosvětovou distribuci daných projektů.

Zdeněk Nedvěd z Fontana Music Publishing na jednání v Tokiu – Japonsko, foto: archiv Studia Fontana

Je dnes možné prosadit se jako český autor v zahraničí bez spolupráce s nakladatelem?

S moderními způsoby distribuce hudby se nebývale rozšiřují možnosti, jak se dá dosáhnout úspěchu. Neexistuje pouze jedna cesta, ale na druhou stranu je nutné dodat, že v hudbě nikdy nebyla větší konkurence. Vzhledem k tomu, že naše nakladatelství nepůsobí v oblasti populární hudby, netroufám si říct univerzální jednoznačný soud. Vzhledem k překotnému vývoji v oblasti IT je ale velice těžké bez profesionálních možností efektivně vstoupit do sofistikovaných monitorovacích a vyhledávacích systémů. V našem segmentu, tj. v oblasti produkční hudby, je jednoznačné, že to bez nakladatele nejde v žádném případě.

Kteří vámi zastupovaní autoři jsou nejúspěšnější na mezinárodních trzích a proč právě oni?

Z našich autorů bych rád jmenovitě uvedl jen několik těch, kteří měli za posledních pět let nejlepší výsledky – jsou to např. Milan Svoboda (jeho díla byla provozována v 57 zemích světa), Jaroslav Krček, Bobo Kantor, Zdeněk Merta, Radim Linhart, Martin Kratochvíl, Tomáš Živor, David Freedom, Martin Laul nebo Luboš Andršt. Kromě nich zastupujeme mnoho dalších autorů. Úspěch je z velké části dán jejich skladatelským umem, ale také tím, že jejich tvorba je stylová

a specifická, že se trefili do momentálního vkusu či požadavku nebo zaujali originálním přístupem. Vidím zde ale příležitost i pro nové skladatele, protože hudební knihovny obsahují hudbu všech žánrů, od klasiky přes jazz, folk, pop až po elektronickou hudbu. Je skutečně příjemné vidět, jak jsou naši skladatelé schopni být v mezinárodní konkurenci úspěšní – to je to, co nám dává energii pro další činnost.

K ZÁKLADNÍM ASPEKTŮM NAKLADATELSKÉ ČINNOSTI SE VYJÁDRILA ROVNĚŽ JÍŘINA PETROVÁ (SCHUBERT MUSIC PUBLISHING):

Jak v minulém čísle magazínu přesně popsala Jolana Zemanová, hudební nakladatel působí jako jakýsi autorův agent. Hledá příležitosti, kde by se mohl autor uplatnit, poskytuje mu právní a ekonomické poradenství, hlídá řádné hlášení provozování jeho skladeb a následné vyúčtování autorských honorářů. Nakladatel zajišťuje správné registrace hudebních děl, smluv, filmových sestav, koncertních playlistů atd. Nabízí hudební díla „svých“ autorů vydavatelům, filmovým produkcím a reklamním společnostem. Kontroluje hlášení veřejných produkcí a dalších užití. Nakladatelé, kteří spravují i velké zahraniční katalogy, vykonávají obdobnou činnost

také pro tyto své mezinárodní partnery. Z kontaktů se zahraničními společnostmi také občas vznikají příležitosti pro české autory.

Na názor, nakolik je dnes pro autory obtížné prosadit se mezinárodně „sami za sebe“, jsme se zeptali i zástupkyně nejmladší nakladatelské generace Marie Zhořové (dříve BrainZone Sync & Publishing, nyní Artist Bridge Consulting):

Myslím, že je rozhodně možné se prosadit i na zahraničním trhu. Jde především o networking, protože vše v hudbě, jako jistě i v jiných oborech, je o lidech. Nicméně právě proto je spolupráce s vhodným nakladatelem dobrou strategií a přinejmenším šetří čas a starosti s agendou autorských práv a výběrem honorářů. Já sama jsem se k hudebnímu publishingu dostala během osmi let v zahraničí. Žila jsem ve Francii, ale měla jsem možnost spolupracovat s kapelami a interprety z celé Evropy, Jižní Ameriky, USA nebo z Austrálie. Hodně mi daly také následující dva roky, kdy jsem působila v Londýně a v L.A.

Kteří vámi zastupovaní autoři jsou nejúspěšnější na mezinárodních trzích a proč právě oni?

Mezi současnými úspěšnými hudebními supervizory mají z námi zastupovaných umělců největší ohlas Aiko a Vanua 2. Supervizoři zohledňují to, jak je píseň napsaná, jaký má text, jaký má grading, zda má interpret nebo interpretka zapamatovatelný hlas a samozřejmě i to, jak se vyvíjí jejich kariéra a ohlas u fanoušků. Nejde o konkrétní žánr, spíše o pocit jistého „niche“, díky kterému projekt či píseň vystoupí z řady. Z mnou zastupovaných autorů např. filmové hudby bych ráda jmenovala Karla Havlíčka, Roberta Jíšu, Tomáše Zemana nebo Alexe Daviese. Jejich úspěch je kombinací tvrdé práce, perzistence, profesionality a znalosti problematiky produkce a postprodukce. Jde o extrémně konkurenční prostředí, kde je nutné mít kromě kreativity zároveň dobré komunikační schopnosti, skromnost a odolnost vůči tlaku často šibeničních termínů. ☒